

De waarnemingen van gekleurringde kuifaalscholvers volgen het patroon dat we kennen van de eerder geringde vogels. Zo zijn uit de periode 1909-1997 bij de Britse ringcentrale 26 vondsten uit Nederland gemeld, tien uit België en vijf uit Duitsland. (Er waren er ook 157 uit Frankrijk, maar deze zijn vooral afkomstig van de Scilly-eilanden en andere kolonies in Zuidwest-Engeland. Deze vogels zwermen geregeld uit naar de Golf van Biscaye.) Het lijkt erop dat kuifaalscholvers steeds vaker de Europese vastelandkusten bezoeken. De soort werd bijvoorbeeld in Duitsland altijd gezien als een zeer zeldzame wintergast, maar op Helgoland doken de afgelopen tien jaar steeds meer vogels op, met een voorlopig maximum van veertien vogels in het voorjaar van 2001 (Dr Volker Dierschke). [In Nederland is er een vergelijkbare trend, die wordt toegeschreven aan een stijgende populatiegrootte in het brongebied, de Schotse oostkust, aan een hogere vogelaarsdichtheid en aan een betere kennis van de kenmerken van de kuifaalscholver. Zie ook de recente Avifauna van Nederland (red.)]. We hebben altijd gedacht dat vogels die de oversteek naar het vasteland van Europa overleefden gedoemd waren daar te sterven, maar twee van de hier gepresenteerde gekleurringde vogels hebben het maanden weten uitgehouden. Ieder jaar worden de meeste kleurringen van vogels die op Isle of May terugkeren ook afgelezen. We wachten nog steeds op de vogels uit Tabel 1, althans op degene die levend zijn gezien, maar met weinig hoop. Twee keer de Noordzee oversteken lijkt teveel gevraagd voor deze soort. We zijn zeer geïnteresseerd in waarnemingen van gekleurringde kuifaalscholvers en beloven een snel antwoord op iedere melding, behalve in het broedseizoen, wanneer we zelf onder de kuifaalscholvers verblijven. Vergeet niet de melding ook aan de eigen ringcentrale door te geven!

Mike Harris, Centre for Ecology and Hydrology, Hill of Brathens, Banchory AB31 4BW, UK, mph@ceh.ac.uk

Het aantal broedparen grote sterns op de Hompelvoet (Grevelingenmeer) in 2001 en voorgaande jaren

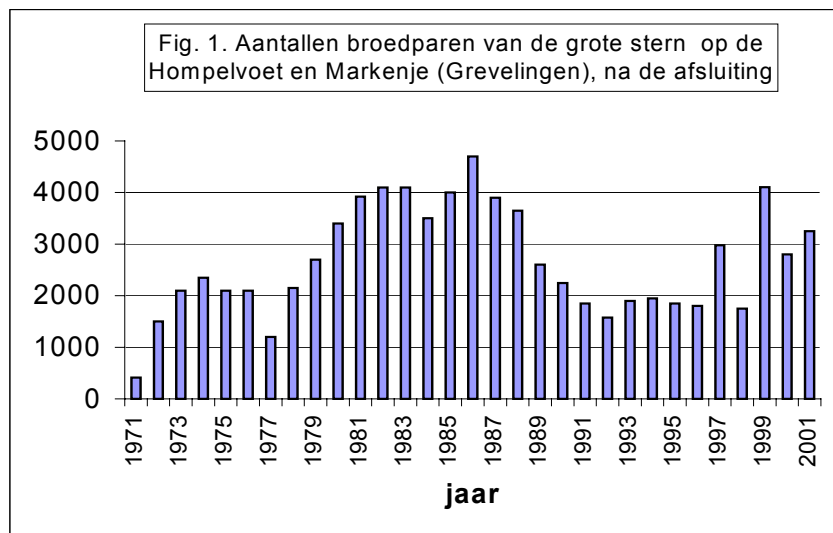
In 2001 zijn op het eiland Hompelvoet in het Grevelingenmeer 3250 paar grote sterns tot broeden gekomen. Dit is bijna een kwart van de Nederlandse populatie. De andere paren broedden in 2001 op de Hooge Platen, Westerschelde (3100 paar) en op Griend (8200 paar). Met een aantal van 3250 broedparen op Hompelvoet is nu een vrij stabiel niveau bereikt, dat twee keer zo hoog ligt als het aantal tijdens een dieptepunt in 1992 (1575, zie figuur 1), maar dat de piek uit de jaren tachtig nog niet evenaart.

De gemiddelde legselgrootte was met 1,30 aan de lage kant. De reden hiervan is onduidelijk maar kan samenhangen met een slechtere voedselsituatie en/of verstoring in de vestigingstijd. Het broedsucces, opgevat als het gemiddeld aantal vliegvlugge jongen per broedpaar, was met 0,7 echter behoorlijk hoog. Overigens werd op Griend hetzelfde broedsucces vastgesteld.

Gunstige weersomstandigheden en een relatief geringe predatie droegen hiertoe bij. Predatie en verstoring werd onder meer genoteerd van zilverbreeuw, bruine kiekendief, hermelijn en bruine rat.

De toekomst van broedende grote sterns in de Grevelingen laat zich moeilijk voorspellen. De sterns broeden vlakbij de kokmeeuwen-

kolonie, die bescherming biedt tegen bovengenoemde predatoren. Het aantal kokmeeuwen gaat echter sterk in aantal achteruit. Markenje, een op ongeveer anderhalve kilometer ten noordoosten van Hompelvoet gelegen plaatje, lijkt voorlopig geen alternatief te zijn, hoewel de grote sterns het in de tachtiger jaren enkele malen als broedplaats boven de Hompelvoet verkozen. De vele kokmeeuwen die destijds samen met de grote sterns door bruine ratten naar Markenje waren verdreven zijn er namelijk nooit meer teruggekomen.

Informatie over aantallen grote sterns is verkregen van Rene Oosterhuis (Griend) en Fred Schenk (Hooge Platen). Meer informatie over broedende grote sterns op Hompelvoet is te vinden in de jaarverslagen, samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer in Middelburg. Deze zijn op te vragen bij de auteur.

Pilipp Derks, P. Buyskensstraat 8-III, 1067 ZE Amsterdam, philipp.derks@12move.nl
Kees de Kraker, Burghse Ring 20, 4328 LL Burgh-Haamstede (Vogelwachters Hompelvoet)

VERENIGINGSNIEUWS

Meeuwen van Muuse

In de volgende Nieuwsbrief komt weer een bijdrag van Theo Muusse over meeuwenherkenning (Redactie).

Noordse stormvogels - van Vuilnisvat tot EcoQO

Al jarenlang lopen leden van de NZG over het strand te zeulen met dode noordse stormvogels. Het doel daarvan is onderzoek aan de maaginhouden, en dan vooral aan zaken die eigenlijk niet in magen van vogels thuis horen. Stormvogels zijn echte 'vuilnisvaten'. Ze menen dat praktisch alles uit zee eetbaar is, inclusief plastic en ander zwerfvuil.

Het transporteren van stinkende kadavers is géén leuke klus. Maar dankzij de stugge volharding van trouwe NZG-helpers kunnen nu resultaten worden getoond. En belangrijker, dank zij die resultaten kan er een bijdrage worden geleverd aan een schonere zee. Dat een aanpak van het zwerfvuil probleem dringend nodig is, blijkt wel uit de analyses.

Al eerder, in de periode 1982-85 werd naar maaginhouden van Noordse Stormvogels gekeken. Destijds had 92% van de in Nederland gevonden stormvogels plastics in de maag. Gemiddeld betrof het "slechts" 11.9 stukjes (maximaal 96) per vogel. Ruim de helft daarvan was industrieel plastic granulaat (cylinder-vormige korreltjes). Deze grondstofkorrels worden later onder toevoeging van allerlei extra stoffen omgesmolten tot gebruiks-plastics, zoals zakken, flessen, speelgoed, touwen, schuimplastics, enz. Restanten gebruiks-plastic vormden de andere helft van het aantal stukjes rommel in de stormvogelmagen in de jaren tachtig.

Recent (1996-2000) is het percentage 'besmette' vogels opgelopen tot $\pm 98\%$. Het gemiddeld aantal stukjes plastic is bijna verdrievoudigd tot meer dan 31 per vogel (maximaal bijna 400). Uitgedrukt in gewicht is de hoeveelheid plastic per vogel gestegen van 0.34 gram in de jaren '80 tot 0.60 gram eind jaren '90. Opmerkelijk is dat het aandeel industriële plastics met bijna de helft is afgenomen, maar dat de gebruiks plastics juist sterk zijn toegenomen. Naast plastic wordt ook andere rommel aangetroffen zoals papier, zilverpapier, steenkoolgruis e.d. Zorgelijk is vooral chemisch zwerfvuil (veelal paraffine-achtige substanties) dat in recente jaren in bijna 30% van de vogelmagen voorkomt.

Deze alarmerende onderzoeks resultaten zijn in detail uitgewerkt in een rapport voor het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, dat op zoek is naar 'graadmeters' voor de toestand van het Noordzee-milieu. Vanwege het internationale karakter van het zwerfvuilprobleem, is het rapport in het Engels geschreven. Ministers uit de verschillende Noordzee-landen hebben recent afgesproken dat er concrete en 'meetbare' doelstellingen moeten komen voor de kwaliteit van het Noordzeemilieu. Daartoe is een systeem van "Ecological Quality Objectives for the North Sea" opgezet, in het kort EcoQO's. De hoeveelheid plastic in magen van noordse stormvogels is door de ministers aangewezen als een verder te ontwikkelen EcoQO.

De EcoQO-status betekent een uitbreiding van het onderzoek naar andere Noordzeelands. Tevens betekent het een blijvende oproep aan de NZG om door te gaan met het verzamelen van noordse stormvogels. De sjouwers op het strand weten nu echter weer dat hun inspanning er ook echt toe doet!

Helpers bij het onderzoek of andere serieus geïnteresseerden kunnen een exemplaar van het rapport aanvragen op onderstaand adres. *Litter NSV - Marine litter monitoring by Northern Fulmars: a pilot study. ALTERRA-Rapport 40, Alterra, Wageningen, 72pp* (Van Franeker, J.A. & Meijboom, A. (2002).

Jan Andries van Franeker, ALTERRA – Texel, Postbus 167, 1790 AD Den Burg (Texel)
J.A.vanFraneker@alterra.wag-ur.nl